

РЕШЕНИЕ

№ 197

гр. П., 25.05.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – П., II ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на четвърти май през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Красимир Г. Ненчев

Членове: Албена Г. Палова

Ани Харизанова

при участието на секретаря Галина Г. Младенова
като разгледа докладваното от Красимир Г. Ненчев Въззивно гражданско дело № 20235200500220 по описа за 2023 година

Производството е по чл.258 и сл.от ГПК – *въззивно обжалване* .

Районен съд П. е сезиран с искова молба ,подадена от *Н. С. Г.,ЕГН ******, от с. М. общ. П.,ул.““ № 35,против *Прокуратурата на Република България* , представлявана от Главния прокурор , с административен адрес гр. С. ,1000 , бул. „В. „ №2 .

С исковата молба са предявени осъдителни искове за заплащане на обезщетение за причинени неимуществени и имуществени вреди на основание чл. 2 ал. 1 т. 3 от Закон за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/.

С *Решение № 83/25. 01. 2023г.* на районен съд П. , постановено по гр. д. № 2620/ 2022г. по описа на същия съд, исковете за неимуществени и имуществени вреди са уважени частично .

Решението на районния съд се обжалва с въззивна жалба в уважителната част само по иска за неимуществени вреди. от ответника в първоинстанционното производство . Във въззивната жалба се излагат съображения за неправилност на обжалваното решение,поради нарушение на материалния закон и необоснованост . Искането е да се отмени решението на районния съд в обжалваната част и се постанови ново решение от въззивната инстанция, по съществото на спора, с което се отхвърли изцяло предявения иск. При условията на евентуалност се прави искане да се намали размера на присъденото обезщетение. Във въззивната жалба не се правят нови доказателствени искания по смисъла на чл. 260 т. 5 и т.

6 от ГПК.

В срока по чл. 263 ал. 1 от ГПК е постъпил писмен отговор от противната страна по въззивната жалба . В отговора пълномощника на въззиваемата страна оспорва въззивната жалба. Прави искане решението на районния съд , като правилно и законосъобразно да се потвърди от въззивната инстанция .

В открито съдебно заседание страните чрез пълномощниците си поддържат становищата си. Не правят нови доказателствени искания .

Пазарджишкият окръжен съд , след като обсъди основанията за неправилност на съдебното решение , които са посочени във въззивната жалба , като взе предвид становището на противната страна и събраните доказателства пред първата инстанция , при спазване разпоредбата на чл. 235 от ГПК ,прие за установено следното :

Воззивната жалба е процесуално допустима .

Жалбата е подадена от *активно легитимирана страна* (ответник в производството пред районния съд).

Жалбата е подадена в *преклузивния двуседмичен срок по чл.259 ал. 1 от ГПК*.

Разгледана по същество въззивната жалба е неоснователна .

В текста на чл. 269 от ГПК са посочени правомощията на въззивния съд при проверка на обжалваното съдебно решение. Посочено е ,че съдът *служебно се произнася по валидността на решението . По допустимостта на решението в обжалваната му част . По останалите въпроси въззивната инстанция е ограничена от посоченото в жалбата* . Във въззивните жалби не се съдържат оплаквания за нищожност на обжалваното съдебно решение или за неговата процесуална недопустимост. Възраженията , които се правят са свързани с правилността на съдебното решение .

Две са основните възражения, които са направени с отговора на исковата молба и които се поддържат във въззивната жалба .

1.По възражението за недоказаност на предъявения иск за неимуществени вреди по основание. .

Възражението е неоснователно, тъй като е направено формално,без да се подкрепя с конкретни факти и обстоятелства по делото , както и с фактическите състави на правната норма .

Фактическият състав на отговорността по чл. 2 ал. 1 т. 3 от ЗОДОВ е следния :

Разпоредбата на чл.2, ал.1,т.3 от ЗОДОВ предвижда обективна(безвиновна) гаранционно-обезпечителна отговорност на държавата при обвинение в извършване на престъпление, ако лицето е оправдано или ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или извършеното деяние не е престъпление или поради това, че наказателното производство е образувано след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано.

Субекти на тази отговорност могат да бъдат само правозащитни органи.

За да възникне правото на увредения за репарация на причинените неимуществени или имуществени вреди от орган на Прокуратурата на Република България вследствие на

повдигане на незаконно обвинение, трябва да бъдат осъществени следните предпоставки:

1. Повдигнато обвинение от Прокуратурата на Република България за извършено престъпление;
2. Съдът да е оправдал подсъдимия с влязла в сила присъда или наказателното производство да е прекратено с постановление за прекратяване;
3. Обвиняемият да е претърпял неимуществени или имуществени вреди в резултат на незаконното обвинение;
4. Причинените вреди да са необходима, закономерна и естествена последица от повдигнатото незаконно обвинение, а не случайно негово събитие. Трябва да е налице причинно-следствена връзка между повдигнатото незаконно обвинение и причинения вредоносен резултат.
5. Отговорността на Прокуратурата е обективна, безвинова и гаранционно-обезпечителна. Тя не е предпоставена от виновно поведение на съответното длъжностно лице при прокуратурата или администрацията (чл.4 ал. 1 от ЗОДОВ).

Какво е установено от фактическа страна по делото ?

С Постановление на прокурор при Районна прокуратура - П. от 27.09.2016 г. срещу ищеца Н. Г. е образувано досъдебно наказателно производство за престъпление по чл. 325, ал. 1 от НК (затова, че през м. юли 2016 г. до 05.08.2016 г. в с. Мокрище е извършил непристойни действия - управление на лек автомобил с висока скорост по оживени улици на селото, въртене на гуми, рязко спиране, неприлични жестове с ръце, предизвикване на скандал и размахване на прът от текстолит). Била му взета мярка за неотклонение „Подписка“. До образуване на наказателното производство се стигнало след жалби на И. С. и Ю.А от същото село, които се оплакали, че Г. многократно минавал по улицата, покрай техните къщи в ромската махала на селото с висока скорост и застрашавал сигурността на живеещите там. На направените му забележки казвал, че ще кара както си иска, показвал среден пръст и отминавал.

На 05.08.2016 г., след поредно подобно преминаване, в момент, когато на улицата се намирала А. с внучето си, при обратното преминаване Г. бил принудително спрял от мъжа на А.- Т.Т.. Възникнал скандал, при който Г. взел от автомобила си прът с дължина 60-70 см. и се опитал да излезе от автомобила. Т. успял да му отнеме пръта и да го хвърли обратно в автомобила. Съседите на Т. се намесили и предотвратили разрастването на конфликта.

Позицията на Г. по време на цялото наказателно производство е била, че е невинен, бил е нападател от Т. и съседите му, бил бит с метален прът и му била счупена ръката. Счупването на ръката (лакътната кост на дясната предмишница) се доказва с намиращите се по наказателното производство медицински документи, отразяващи диагностични процедури от нощта на пети срещу шести август 2016 г. в отделението по ортопедия и травматология на МБАЛ - П..

На 06.02.2017 г. Прокуратурата внесла в съда постановление с предложение за налагане на административно наказание на основание чл. 78а от НК. Съдът счел, че в хода на делото се установяват различни фактически положения от описаното в постановлението и с определение от открито заседание от 26.06.2017г. прекратил съдебното производство и върнал делото на прокурора.

С Постановление от 17.08.2017г. прокурорът приел, че тъй като деянието от 05.08.2017 г. е било вече предмет на наказателни постановления, издадени от Община П. за нарушение на

Наредбата за общественя ред и отменени от съда, следва да се прекрати производството по отношение на това деяние, а останалите деяния, предмет на обвинението, осъществяват състава на дребно хулиганство, наказуемо по УБДХ, а не на престъплението хулиганство по чл. 325 от НК, поради което наказателното производство било изцяло прекратено, а мярката за неотклонение „подписка“ –отменена.

За установяване размера на причинените неимуществени вреди в резултат на наказателното преследване, така както са описани в обстоятелствената част на исковата молба (притеснения, че ще бъде осъден, съмнения, породени у близките му, че е извършил престъплението, оттегляне от близки и приятели по същата причина,невъзможност да си намери работа) са изслушани обясненията на двама свидетели. Обоснован е извода на районния съд и в съответствие с разпоредбата на чл. 172 от ГПК за това , че не следва да се кредитират изцяло техните показания. Обясненията на свидетелите приповтарят твърденията в исковата молба и акцентират на счупването на ръката на ищеца, което няма причинна връзка с обвинението. Не могат да се кредитират общите твърдения на двамата свидетели, че семейството на ищеца се отдръпнало от него заради наказателното производство и не искало да го защити. Не се установява и положението му на безработен и това , че неуспеха при търсене на работа е причинен от повдигнатото обвинението. *Според обясненията на свидетелите ищеца е бил безработен и към момента на инцидента от 05.08.2016г.*

Въззивната инстанция счита,че въз основа на установената фактическа страна на спора, обоснован и законосъобразен е извода на районния съд за това ,че е осъществен фактическият състав на чл. 2 ал. 1 т.3 от ЗОДОВ.

По делото е безспорно установено че ищеца е бил привлечен в качеството на обвиняем за престъпление по чл.325, ал.1 от НК(едро хулиганство) ,като впоследствие наказателното производство срещу него е било прекратено с постановление на Районна прокуратура- П., поради това, че деянието не съставлява престъпление - чл.24 ал.1 т.1 от НПК.

Следователно, налице е „незаконно обвинение“ по смисъла на чл.2 ал.1 т.3 от ЗОДОВ.

II. По възражението относно размера на обезщетението за неимуществени вреди .

Възражението е **неоснователно .**

В чл. 4 ал. 1 от ЗОДОВ е посочено ,че Държавата и общините дължат обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди , които са пряка и непосредствена последица от увреждането ,независимо от това дали са причинени виновно от длъжностното лице .

В т.11 на ТР № 3/22.04.2005г.на ОСГК на ВКС е посочено , че **обезщетението за неимуществени вреди** се определя глобално по справедливост,при условията на чл. 52 от ЗЗД.Посочено е , че трябва да се вземат предвид броя на деянията ,за които лицето е оправдано ,съпоставени с броя и тежестта на деянието ,за които лицето има осъдителна присъда. В случая такава съпоставка не може да бъде извършена , тъй като по отношение на ищцата няма постановено осъдителна присъда .

Също в т. 11 на ТР № 3/22.04.2005г.на ОСГК на ВКС е посочено ,че **обезщетението за имуществени вреди** се определя с оглед особеностите на всеки конкретен случай и при наличието на причинна връзка с незаконните актове на правозащитните органи .

Основните разяснения за съдържанието на понятието „справедливост“, по смисъла на чл. 52 от ЗЗД са дадени в Постановление №4 / 23.12. 1968г. на Пленума на ВС. Посочено е, че това понятие не е абстрактно понятие и преценката е свързана с конкретни обективни данни по делото, които трябва да се вземат предвид при определяне размера на обезщетението.

Тези основни положения са развити в практиката на ВКС, включително постановена по реда на чл. 290 от ГПК (виж Р. №108/13. 08. 2018г. по гр. д. № 3053/ 2017г. на IV-то гр.отд. на ВКС; Р. № 358/06. 01. 2015г. по гр. д. № 2026/ 2014г. на IV-то гр.отд. на ВКС; Р. № 57/09. 02. 2016г. по гр. д. № 4641/ 2015г. на IV-то гр.отд. на ВКС; Р. №16/06. 03. 2012г. по т. д. № 461/ 2011г. на 2-ро т.отд. на ВКС; Р. №177/27. 10. 2009г. по т. д. № 14/ 2009г. на 2-ро т.отд. на ВКС; Р. №88/17. 06. 2014г. по т. д. № 2974/ 2013г. на 2-ро т.отд. на ВКС;)

Приема се, че обезщетението по чл. 52 от ЗЗД трябва да представлява точен паричен еквивалент на всички понесени от лицето болки, страдания и неудобства-емоционални, физически и психически сътресения.

Обобщавайки съдебната практика по въпроса за приложението по чл. 52 от ЗЗД може да се направи извода, че основните критерии, за да се определи размера на обезщетението са следните:

- Вида, продължителността и интензитета на болките и страданията, които лицето е претърпяло към момента на увреждането;
- Вида и интензитета на болките и страданията, които лицето ще търпи за в бъдеще;
- Негативните емоционални преживявания на лицето;
- Социален дискомфорт за определен период от време;
- Икономическата конюнктура в страната чрез нейните проявни форми – официалната статистика за средната работна заплата в страната и нивото на инфлацията.

Когато се касае за отговорност на правозащитните органи по чл. 2 ал. 1 т. 3 от ЗОДОВ съдебната практика на ВКС приема следното:

1/ На обезщетение по реда на ЗОДОВ подлежат само онези вреди, чието настъпване е установено по категоричен начин от събраните по делото доказателства;

2/ В тежест на ищеца е да установи факта на настъпване на вредите, особено когато се претендира обезщетение за неимуществени вреди, които са свързани с личните преживявания на лицето и са от такова естество, че не би могло да се предположи, че всяко лице търпи в идентична ситуация;

3/ Наред с общите критерии по чл. 52 от ЗЗД за определяне размера на обезщетението, които бяха посочени по-горе, трябва да се вземат предвид и следните специални критерии, относими към отговорността по чл. 2 ал. 1 т. 3 от ЗОДОВ, а именно:

- Вида и тежестта на повдигнатото обвинение;
- Продължителността на разследването и дали наказателното разследване е приключило в разумен срок;
- Има ли постановена мярка за неотклонение или други наложени ограничения;
- Как обвинението се е отразило върху начина на живот, семейните отношения и

здравословното състояние на лицето ;

В съдебната практика на ВКС се приема (виж Р. № 165/16.06. 2015г. по гр. д. № 3288/2015г. на III-то гр. отд. на ВКС; Решение №480 от 23.04.2013г. по гр.д.№85/2012г на IV г.о. на ВКС; Решение № 192 от 27.06.2012г.по гр.д.№1571/2011г на III-то г.о. на ВКС; Решение № 55 от 11.03.2013г. по гр.д.№1107/2012г на IV г.о. на ВКС;) ,че по иск с правно основание чл.2 от ЗОДОВ може да претендира обезщетение за „обичайните“ неимуществени вреди от незаконно наказателно преследване, *без да ги описва подробно в исковата молба и не са нужни формални , външни доказателства за установяване на тези вреди, тъй като те настъпват винаги в резултат от наказателното производство.* В този случай размерът на обезщетението следва да се определи според стандарта на живот, за да не се превърне в източник на неоснователно обогатяване за пострадалия.

Когато ищецът претендира вреди над обичайните, които са обусловени от конкретни специфични обстоятелства , той следва да ги посочи в исковата молба и безспорно да ги докаже.

Съдебната практика еднозначно приема ,че *наказателното преследване по обвинение в извършено престъпление само по себе си е достатъчен обективен факт, обосноваващ негативно въздействие върху преследвания, свързано обичайно с притеснения от изхода на производството, тревога, потиснатост , накърняване на моралните и нравствени ценности, както и социалното му общуване. За тези изживявания и причинно - следствената им връзка с повдигнатото обвинение не е необходимо да се събират нарочни доказателства.* Провеждането на пълно и главно доказване е наложително само при твърдения за негативни изживявания , които са извън обичайните и са специфични с оглед личността на увредения, неговата среда, обществено положение и други конкретни обстоятелства , които имат отношение към размера на дължимото обезщетение.

От обстоятелствата , които са изложени в исковата молба съдът прави извода ,че претенцията на ищеца е за обезщетение за неимуществени вреди в рамките на „обичайните вреди „. В исковата молба няма изложени обстоятелства за причинени неимуществени вреди над обичайните такива . Няма твърдения ,нито има данни за това ,че привличането на ищеца , като обвиняем е възпрепятствало неговото професионално развитие, довело е до образуване срещу него на дисциплинарно производство или временно да е бил отстранен от длъжност, докато трае разследването.Липсват данни за широк обществен отзвук или медийно разгласяване на случая. Не е без значение е и обстоятелството, че към момента на инцидента ищеца също е бил безработен.

Установено е по делото ,че *общо наказателното производство е продължило малко повече от една година.* При привличането на ищеца , като обвиняем е взета най-леката мярка за неотклонение **„Подписка „**.Установено е по делото ,че , лицето не е осъждано и няма криминалистически регистрации .Престъплението ,за което е повдигнато обвинение (чл. 325 ал.1 във вр. с чл. 26 ал. 1 от НК) се наказва с лишаване от свобода до две години или с пробация , както и с обществено порицание , поради което не е „тежко престъпление „ по смисъла на чл. 93 т. 7 от НК.

При така установената фактическа страна на спора въззивната инстанция счита ,че точния наричен еквивалент на всички понесени от ищеца болки ,страдания и неудобства, емоционални ,физически и психически сътресения е сумата 2000 лв.

Действително ,престъплението , за което ищеца е обвинен не е „тежко „ по смисъла на закона . *Наказателното производство е приключило в един разумен срок, като е продължило около една година.* Мярката за неотклонение , която е взета в досъдебното производство е най-леката според закона и не е ограничила личната свобода на ищцата . *Въззивната инстанция счита обаче ,че незаконното обвинение по презумпция е дало сериозно отражение върху психиката на ищеца .* Основанието за този извод са претърпените от ищеца „обичайни „, неимуществени вреди , чието съдържание бе посочено от съда по- горе.

За да определи размера на обезщетението първоинстанционния съд е взел предвид следните обстоятелства:

1/Възрастта на ищеца (лице на 38 годишна възраст) и проявленията на наказателната репресия върху общото му психично състояние. С напредването на възрастта човек много по бавно и по тежко преодолява последиците от едно наказателно преследване отколкото младия човек ;

2/Емоционалното въздействие на наказателната репресия върху личността на ищеца и последиците от това ;

3/Последиците от наказателната репресия върху психиката на ищеца (болките и страданията , които ищеца ще търпи и за в бъдеще);

4/ Общественото положение на ищеца (лице с чисто съдебно минало) и критичното отношение на личността към повдигнатото обвинение.*Съдът счита ,че самосъзнанието на човек, който е уважаван в обществото трудно е приело осъществената наказателна репресия.*

Следва да се отбележи ,че по делото няма медицински документи за увредено психично здраве на ищец,но наличието на такава документация не е предпоставка за отхвърляне на иска или за определяне на по-нисък размер на обезщетението. Това е така , тъй като в ГПК няма забрана за доказателствените средства, с които следва да се установяват неимуществените вреди (виж чл. 164 от ГПК). В много случаи такава медицинска документация липсва , тъй като лицата не прибегват до лекарска помощ или прилагат самолечение.

III.По въпроса за лихвите за забава върху размера на присъденото обезщетение.

Според задължителните указания , дадени в т. 4 от ТР № 3/2005 г. по т.д. №3/2004 г. на ОСГК на ВКС и съдебната практика на ВКС (виж Решение № 197 от 17.05.2011 г. по гр.д. № 1211/2010 г. на ВКС, III г.о., Решение № 437 от 02.07.2014 г. по гр.д. № 1020/2012 г. на ВКС, IV г.о. и Решение № 191 от 20.05.2015 г. по гр.д. № 6686/2015 г. на ВКС, IV г.о.) началният момент на забавата (съответно началният момент на дължимостта на мораторната лихва) и началният момент на погасителната давност при незаконни актове на правозащитни органи, изразили се в незаконно обвинение за извършено престъпление, възниква *от влизане в сила на прокурорския акт за прекратяване на наказателното производство* (чл. 2 т. 3, хипотеза 2 от ЗОДОВ),

съответно от влизане в сила на оправдателната присъда за извършено престъпление (чл. 2 т. 3, хипотеза 1 от ЗОДОВ).

В конкретния казус наказателното производство е прекратено с *постановление на наблюдаващия прокурор от 17. 08. 2017г.*, поради липсата на данни за извършено престъпление. Според текста на чл. 111 б. „в“ от ГПК *вземанията за наем , за лихви и други периодични плащания се погасяват с изтичане на тригодишна давност.* Давността започва да тече от момента , от който вземането е станало изискуемо (чл. 114 ал.1от ГПК).Вземането за лихви става изискуемо от момента на изискуемостта на главното вземане .Това вземане се погасява с погасяване на главното вземане ,макар давността за него да не е изтекла .Според утвърдената съдебна практика на ВКС вземането за лихви се погасява *за срок преди три години от предявяване на иска .*

Правилно е прието от районния съд ,че вземането за лихви е погасено по давност за времето **от 17. 08. 2017г. до 15.08.2019г.** Законната лихва върху сумата 2000 лв. за периода **от 15.08.2019 г. до 14.08.2022 г.,** е в размер на **608,89 лв.**

IV.Искът за имуществени вреди също се явява основателен с оглед на представените писмени доказателства за направени разноски за адвокатско възнаграждение в наказателното производство.

Отговорността на държавата по чл.4 ЗОДОВ обхваща и причинените имуществени вреди, които също са пряка и непосредствена последица от увреждането. Тези вреди могат да се изразяват в претърпяна загуба или пропуснатата полза.Съгласно ТР № 1/11.12.2018г. по т.д.№ 1/2017г. ОСГК на ВКС *платените възнаграждения за адвокатска защита в хипотезите на чл.2 ЗОДОВ са пряка и непосредствена последица от увреждането по смисъла на чл.4 ЗОДОВ, макар и да не е задължителна, тъй като разходите по ангажирането на адвокатска защита представляват непосредствена вреда от неправомерното обвинение, чието пряко следствие е дължимост на хонорар, който следва да е съответен на правната защита, необходима на лицето, с оглед повдигнатото обвинение.*

Установено е по делото ,че по воденото срещу ищеца досъдебно производство му е била оказана процесуална защита от адвокат. Установено е също така ,че за оказаната процесуална защита ищеца е заплатил адвокатски хонорар в размер на **150лв.** Разходите са направени по повод на образуваното наказателно производство,поради което се намират в пряка причинна връзка с незаконното обвинение.

Основателна е претенцията за заплащане на законна лихва върху главницата по иска за неимуществени вреди и имуществени вреди .

При положение ,че фактическите и правните изводи на районния съд съвпадат с тези на въззивната инстанция , на основание чл. 271 ал. 1 от ГПК, решението следва да се потвърди изцяло .

С оглед на изхода на спора пред въззивната инстанция и на основание чл. 78 ал. 3 от ГПК ще следва да се присъдят разноски в полза на въззиваемата страна в **размер на 600 лв. ,** представляващи заплатено адвокатско възнаграждение на един адвокат пред въззивната

инстанция.

Предвид на гореизложеното и на основание чл. 235 от ГПК Пазарджишкия Окръжен съд

РЕШИ:

ПОТВЪЖДАВА Решение № 83/25. 01. 2023г. на районен съд П., постановено по гр. д. № 2620/ 2022г. по описа на същия съд.

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България , представлявана от Главния прокурор , с административен адрес гр. С. ,1000 , бул. „В. „ №2, да заплати в полза на *Н.С. Г.,ЕГН* *****, от с. М. общ. П.,ул.“8-ма“ № 35, сумата **600 лв.** , представляващи заплатено адвокатско възнаграждение на един адвокат пред въззивната инстанция.

На основание чл. 280 ал. 3 т. 1 от ГПК решението на въззивната инстанция подлежи на касационно обжалване в едномесечен срок от връчването му на страните пред ВКС.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____